

ge med å sikre høy sysselsetting:

L søta bror

sysselsettingsvekst enn den norske.

FOTO: ADAM IHSE, TT/NTB SCANPIX

inn i arbeidsmarkedet har stått sentralt for regjeringen.

– Det må bli enklere å begynne jobb og samtidig lære seg svensk. Om man sier at man først må kunne svensk, og så kan få jobb, tar det lang tid. Det er bedre å jobbe før svensken er perfekt, og så heller lære ved siden av, sier Wennemo.

– I tillegg jobber vi med å finne bedre måter å vurdere utdanningene de har med seg fra andre land. Det må kobles til muligheter for å skaffe seg den kompetansen man trenger. Her samarbeider vi tett med partene i arbeidslivet.

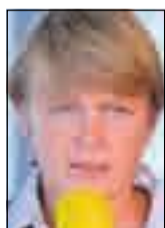
Nina Melsom mener svenskene er på rett spor når det gjelder integrering i arbeidsmarkedet.

– Sverige har vært flinke til å foreta en vurdering av den enkelte raskt, vært tydelig på språkopplæring, og at de enkelte kan ha behov for tilpasset kompetansepåfyll.

NHO trekker også fram at svenskene har vært mer akti-

Nina Melsom

Irene Wennemo

ve i bruk av lønnstilskudd, det vil si at staten betaler deler av lønna for enkelte arbeidstakere.

– Er det en fare for at det kan bidra til å lage nye lav-lønnsgrupper, subsidiert av staten?

– Lønnstilskudd kan ha de effektene du peker på. Så viser forskning at lønnstilskudd kan ha en positiv effekt og bidra til at folk kommer inn i gode jobber på sikt, men man må være obs på den effekten.

Får støtte fra LO

Roger Bjørnstad, sjeføkonom i LO, synes det er positivt at

NHO ser over kjølen for inspirasjon.

– Sosialdemokratene har satt i gang mye fornuftig. De har også hatt en del utfordringer knyttet til integrering som de har håndtert bra, sier han.

Samtidig mener han det er viktig å se at det er mer enn politikk som har formet sysselsettingsutviklingen.

– Spesielt oljekrisa har slått ut i Norge, mens i Sverige har blant annet kraftig vekst i boligmarkedet vært en viktig driver for sysselsetting, sier Bjørnstad.

Når det gjelder lønnstilskuddsordningene, er LO mer skeptisk.

– Det er viktig at bedriftene sysselsetter til vanlige vilkår. Det kan ikke være slik at de nå må få ansette midlertidig eller få staten til å ta deler av lønnsregningen. Oppgangstida må brukes til å skape nye hele faste stillinger i det høyproduktive norske arbeidslivet, sier han.

paalh@klassekampen.no

ØKONOMEN SVARER

PLASS TIL MANGE: Men i motsetning til i industrien, er det lite rom for produktjonsvekst i tjenesteyrker, skriver forfatteren.

Frisørveldet

Kan vi leve av å klippe håret på hverandre?

Roman Eliassen
ARBEID

«Hvorfor kan vi ikke leve av å klippe håret på hverandre, egentlig?» spurte en venn av meg nylig. Samtidig som det på en måte er helt innlysende, er det på en måte ikke det.

Det er klart at i den ekstreme situasjonen hvor alle er frisører, vil vi mangle mat og andre livsnødvendigheter. Men hvorfor kan vi ikke leve av å spesialisere oss i hårklipp – eller andre tjenester – slik vi har spesialisert oss i olje, fisk og aluminium, og importere andre ting vi trenger? Hva er det med tjenester som gjør dem mindre egnet som levebrød enn industri og råvarer?

I nasjonalregnskapet er hårklipp verdiskaping på lik linje med både oljeproduksjon og potetdyrking. Både forskere i SSB og Hans Geelmuyden har antydnet at vi kan leve av å klippe håret på hverandre – vi gjør det jo i stor grad allerede. Fire av fem nordmenn, og stadig flere, jobber i tjenestesektoren, og det synes jo å fungere greit.

Ett problem er at mange tjenester er stedbundne. Det er vanskelig å eksportere hårklipp og drosjeturer. Hvis vi skal importere en stor andel av mat og

andre forbruksvarer, slik vi gjør i dag, uten at kronkursen og handelsbalansen forringes, må vi lage noe vi kan selge til utlandet, og varer egner seg best – selv om noen tjenester, for eksempel de som er basert på internett, også kan eksporteres.

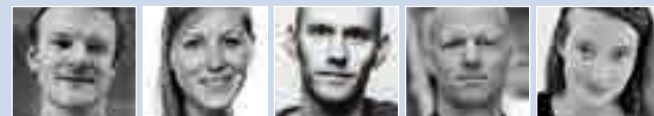
Videre har tjenester mye lavere rom for produktivtetsvekst enn industri. En frisør i Norge tjener mange ganger så mye som en frisør i Ghana uten å klippe raskere eller finere. Det er på grunn av produktiviteten i industrien at lønnsnivået er så mye høyere her. Mens det er en naturlig grense for hvor mange kunder en frisør kan klippe før det går utover kvaliteten, er rommet for produktivtetsvekst stort i for eksempel produksjon av solcellepaneler.

I tillegg har industrien stordriftsfordeler, som vil si at kostnadene går ned når produksjonen øker – på grunn av høye faste kostnader til produksjonsanlegg og lave enhetskostnader. Tjenester har ikke samme potensial her, mens jordbruk har avtakende avkastning – hver gang man øker produksjonen, bruker man en mindre produktiv åkerflekk.

Det er altså gode grunner til at de rike landene kalles industriland. Ingen land av en viss størrelse har blitt rike uten industri, og hvis et land skal fortsette å være rikt, må det lage ting også i fremtiden – slik at de fleste av dets innbyggere kan fortsette å klippe håret på hverandre.

Roman Eliassen, samfunnsøkonom, Manifest Tankesmie

Lurer du på noe om samfunnsøkonomi, så skal våre økonomer gjøre sitt beste for å svare. Send inn ditt spørsmål til okonomi@klassekampen.no

Askill Halse

Katinka Holtmark

Roman Eliassen

Jørgen Juel Andersen

Sara Cools